

NOTA DE FUNDAMENTARE

Secțiunea 1

Titlul actului normativ Hotărâre a Guvernului

pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 435/2022
privind aprobarea unor programe de interes național pentru dezvoltarea serviciilor sociale pentru
persoanele vârstnice

Secțiunea a 2-a

Motivul emiterii actului normativ

2.1. Sursa proiectului de act normativ

În conformitate cu Programul de Guvernare 2021-2024, "România încă nu reușește să ajute cu adevărat persoanele vulnerabile din comunități rurale, marginalizate, sărace. Sistemul național de asistență socială a mutat responsabilitatea serviciilor sociale asupra primăriilor, dar multe primării din mediul rural nu au asistenți sociali calificați și nu oferă aceste servicii (îngrijiri la domiciliu, consiliere, cantine, centre de zi etc.); angajații din domeniul asistenței sociale, educație și sănătate sunt puțini (dacă există din toate cele trei domenii) și lucrează separat, fără un management de caz adecvat."

Modernizarea sistemului de asistență socială presupune trecerea de la un serviciu de asistență socială care se bazează pe alocări financiare insuficiente în raport cu nevoile și problemele concrete ale categoriilor vulnerabile către servicii sociale integrate.

Prin *Hotărârea Guvernului nr. 435/2022 privind aprobarea unor programe de interes național pentru dezvoltarea serviciilor sociale pentru persoanele vârstnice*, Guvernul a aprobat finanțarea cu suma de 161.034.000 de lei, pentru o perioadă de 24 luni, a patru programe de interes național pentru dezvoltarea de servicii sociale integrate destinate persoanelor vârstnice, **dar numai târziu de 30 noiembrie 2024**. A fost estimată înființarea unui număr de 100 de servicii sociale fără cazare, pentru persoanele vârstnice prin care un număr de aproximativ 5.400 de persoane urmau să beneficieze de servicii comunitare la domiciliu, de acordare a hranei, de îngrijire personală, recuperare și reabilitare funcțională, ori de consiliere socială și psihologică.

Programele de interes național au fost fundamentate pe baza informațiilor privind serviciile sociale raportate de autoritățile administrației publice locale, fiind incluse și date despre serviciile acordate de furnizorii privați, în anul 2019, din care au rezultat următoarele:

- ✓ **numai 1,3% din populația peste 65 de ani a beneficiat de servicii sociale;**
- ✓ **în trei județe nu a funcționat nicio cantină, publică sau privată:** Bacău, Teleorman, Dolj;
- ✓ **în 7 județe, nu a funcționat nicio cantină publică:** Argeș, Bacău, Brăila, Dolj, Harghita, Mureș și Teleorman, iar în 19 județe funcționează o singură cantină publică;
- ✓ **numai 314 persoane vârstnice au beneficiat de servicii mobile de acordare a hranei;**
- ✓ **într-un număr de 5 județe, în anul 2019, nicio persoană vârstnică nu a beneficiat de servicii de îngrijire la domiciliu;**
- ✓ **în 20 de județe, nicio persoană vârstnică nu a beneficiat de servicii de îngrijire, asistență și recuperare într-un centru de zi;**
- ✓ **nu există servicii de consiliere psihologică raportate de autoritățile administrației publice locale, ca servicii de asistență comunitară a persoanelor vârstnice.**

De asemenea, au fost avute în vedere următoarele date:

- ✓ potrivit rezultatului controlului realizat de Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, în anul 2019, în **72% din SPAS controlate la nivelul orașelor și comunelor lipsește evidența categoriei de persoane vârstnice și persoane adulte în dificultate**, iar persoanele care beneficiază de servicii sociale prestate de un furnizor privat nu se află și în evidența SPAS (conform legii); de asemenea, în 93,79% nu au personal angajat în serviciile sociale destinate asistării persoanelor vârstnice sau a persoanei adulte aflate în dificultate;
- ✓ din datele incluse în *Raportul Campaniei naționale de verificare a stabilității și acordării ajutorului social*, întocmit de Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, rezultă că **persoanele 65+ reprezintă principala categorie de persoane supuse riscului de sărăcie și excluziune socială (31,16%);**
- ✓ în *Raportul Campaniei de control privind respectarea standardelor minime de calitate de către furnizorii privați de servicii sociale în centrele rezidențiale destinate persoanelor vârstnice*,

întocmit de Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială în anul 2017, se menționează **deficiențe referitoare, spre exemplu, la îngrijirea personală** ("implicând 2043 de beneficiari,,), la monitorizarea stării de sănătate ("punând în situație de risc 2925 de beneficiari") sau la **recuperare/reabilitare** ("afectând procesul de menținere sau ameliorare a autonomiei funcționale a 4239 de beneficiari").

- ✓ În conformitate cu rezultatele *Analizei și evaluării grupurilor vulnerabile în vederea stabilirii nevoii de servicii sociale*, MMSS, aprilie 2018 "(...) la nivel național, Serviciile de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, persoane aflate în situație de dependență, au un procent de 36%, Centrele de zi pentru copii, au un procent de aproape 22% și Centrele de zi pentru persoane vârstnice, au 17%, **reprezintă mai mult de 70% dintre serviciile sociale necesare identificate pe parcursul cercetării.**"

Strategia națională privind îngrijirea de lungă durată și îmbătrânirea activă pentru perioada 2023-2030, aprobată prin HG nr.1492/2022 are ca obiective consolidarea managementului serviciilor ÎLD pentru persoanele vârstnice și a continuumului acestor servicii, asigurarea finanțării durabile și îmbunătățirea calității acestor servicii, consolidarea forței de muncă pentru ÎLD pentru persoanele vârstnice și promovarea participării sociale active și demne a acestor persoane.

Principiile generale ale strategiei vizează îngrijirea centrată pe persoană, ceea ce presupune acordarea serviciilor în baza unui plan individualizat de asistență și îngrijire, cu respectarea demnității, autonomiei și a dreptului la alegere informată, prevenirea declinului funcțional, precum și susținerea cu prioritate a îngrijirii la domiciliu și în comunitate, inclusiv sprijinul pentru îngrijitorii informali.

Legea nr.17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, republicată, cu modificările ulterioare, prevede la art.21 indicatorii de performanță de a căror îndeplinire este condiționată finanțarea de la bugetul de stat a serviciilor sociale pentru persoanele vârstnice, în vederea atingerii obiectivelor prevăzute în Strategia națională privind îngrijirea de lungă durată și îmbătrânire activă pentru perioada 2023-2030, aprobată prin HG nr. 1492/2022.

Unul dintre indicatorii de performanță prevăzuți are în vedere implementarea principiului prevenției. Acesta presupune asigurarea unui continuum de servicii sociale în comunitate - suport pentru îngrijitorii informali, îngrijirea la domiciliu, în centre de zi de asistență și recuperare, în vederea facilitării respectării prevederilor art. 16 alin. (1), conform cărora, îngrijirea persoanelor vârstnice în cămine reprezintă o măsură de asistență socială și poate fi dispusă cu titlu de excepție pentru persoanele care se găsesc în una dintre situațiile prevăzute la art.3 din lege.

2.2. Situația actuală

Până la această dată, în urma selecțiilor publice de proiecte derulate în baza Metodologiei de evaluare și selecție a proiectelor în cadrul programelor de interes național pentru dezvoltarea serviciilor sociale pentru persoanele vârstnice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 435/2022, aprobată prin Ordinul ministrului muncii și solidarității sociale nr.799/2022 din 13 mai 2022, a fost alocată suma de **70.055 mii lei, pentru înființarea a 74 de servicii sociale pentru un număr de 3.568 de beneficiari.**

În cadrul celor 6 selecții publice de proiecte s-au înregistrat 183 de cereri depuse.

Principalele dificultăți pentru care nu s-au finalizat programele sunt următoarele: lipsa personalului de specialitate necesar pentru centrele de zi, în mediul rural, dificultăți în completarea documentației de accesare a finanțării.

Suma totală a plăților rămase neangajate pentru perioada 2022 - 2024 este de 99.435 mii lei.

2.3 Schimbări preconizate

Proiectul de hotărâre a Guvernului pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 435/2022 privind aprobarea unor programe de interes național pentru dezvoltarea serviciilor sociale pentru persoanele vârstnice, propune:

1. Prelungirea perioadei de derulare a programelor de interes național prevăzute în anexele 1-3, până cel târziu, la data de 30 iunie 2027, astfel încât proiectele care urmează să fie selectate să se poată derula pentru o perioadă de 2 ani de la data încheierii contractelor de finanțare;
2. Creșterea numărului de unități de îngrijire la domiciliu care pot fi înființate în cadrul programului, de la 30, la 41 și a numărului de servicii de distribuire a hranei, de la 30, la 51;
3. Creșterea cuantumului finanțării unității de îngrijire la domiciliu, de la 27 lei/oră, la 32 lei/oră, justificat de modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 426/2020 privind aprobarea standardelor de cost pentru serviciile sociale, ulterior aprobării Hotărârii Guvernului nr.435/2022;
4. Corelarea cu prevederile art. II alin.(1) din Legea nr.143/2022 pentru modificarea și completarea art. 129 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului și pentru stabilirea unor măsuri de asistență socială;

5. Eliminarea condiției care exclude de la serviciile de hrană prevăzute în anexa nr.2, persoanele beneficiare ale tichetelor distribuite în baza prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 115/2020 privind unele măsuri pentru sprijinirea categoriilor de persoane cele mai defavorizate care beneficiază de mese calde pe bază de tichete sociale pe suport electronic pentru mese calde, acordate din fonduri externe nerambursabile, precum și unele măsuri de distribuire a acestora, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.112/2021;
6. Stabilirea unor dispoziții tranzitorii astfel încât, contractele de finanțare aflate în derulare la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri să se deruleze în conformitate cu reglementările care au stat la baza încheierii acestora.

Situația numărului de centre și a sumelor propune pentru perioada 2025-2027, față de situația sumelor pe perioada 2022-2024 este următoarea:

Anexa nr.1 Servicii comunitare la domiciliu pentru persoanele vârstnice dependente							
Buget	sume HG 435/2022	plăți efectuate	plăți estimate	nr. servicii 2022-2024		nr. servicii 2025-2027	sume propuse 2025-2027
2022	15.492.000						
2023	26.022.000	3.515.295	3.515.295				
2024	10.530.000	8.517.217	16.660.524				
	52.044.000	12.032.513	20.175.819	30	21	20	40.936.000
Anexa nr.2 Servicii de acordare a hranei pentru persoanele vârstnice							
Buget		plăți efectuate	plăți estimate				
2022	14.675.000						
2023	24.175.000	3.493.853	3.493.853				
2024	9.500.000	7.770.664	22.686.456				
	48.350.000	11.264.517	26.180.309	30	26	25	31.375.000
Anexa nr.3 Centre de zi de asistență și recuperare pentru persoanele vârstnice							
Buget		plăți efectuate	plăți estimate				
2022	15.050.000						
2023	24.550.000	868.918	868.918				
2024	9.500.000	2.655.595	8.252.757				
	49.100.000	3.524.513	9.121.675	20	9	11	26.830.000
Anexa nr.4 Servicii sociale de asistență comunitară pentru persoanele vârstnice							
Buget		plăți efectuate	plăți estimate				
2022	3.470.000						
2023	5.770.000	1.883.211	1.883.211				
2024	2.300.000	2.336.648	4.237.849				
	11.540.000	4.219.858	6.121.060	20	18	0	0
Total	161.034.000		61.598.863	100	74	56	99.141.000

2.4. Alte informații

Secțiunea a 3-a

Impactul socio-economic al proiectului de act normativ

3.1. Descrierea generală a beneficiilor și costurilor estimate ca urmare a intrării în vigoare a actului normativ: Proiectul de act normativ nu se refera la acest subiect

3.2. Impact social:

Implementarea proiectului de act normativ va conduce la creșterea calității vieții unui număr estimat la de **3050 de persoane vârstnice beneficiare ale programului.**

Promovarea unei diversități de servicii comunitare pentru persoanele vârstnice va avea un impact pozitiv în ceea ce privește conștientizarea nevoii de servicii sociale pentru persoanele vârstnice, sensibilizarea

publicului și a comunităților locale față de problematica serviciilor sociale dedicate persoanelor vârstnice și față de importanța prevenției, a dezvoltării serviciilor de proximitate, în scopul prevenirii instalării stării de dependență, a agravării acesteia și a instituționalizării persoanelor vârstnice, dar și a participării acestora la viața comunității.

De asemenea, programul contribuie la creșterea capacității autorităților administrației publice locale de a îndeplini indicatorul de performanță prevăzut la art.21 alin.(2) lit.b) din Legea nr.17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, republicată, cu modificările ulterioare, respectiv, implementarea principiului prevenției. Acesta presupune asigurarea unui continuum de servicii sociale în comunitate - suport pentru îngrijitorii informali, îngrijirea la domiciliu, în centre de zi de asistență și recuperare, în vederea facilitării respectării prevederilor art. 16 alin. (1), conform cărora, îngrijirea persoanelor vârstnice în cămine reprezintă o măsură de asistență socială și poate fi dispusă cu titlu de excepție pentru persoanele care se găsesc în una dintre situațiile prevăzute la art. 3 din lege.

3.3. Impactul asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului

Implementarea măsurilor prevăzute de prezentul proiect de hotărâre de Guvern va conduce la respectarea drepturilor fundamentale ale persoanelor vârstnice la asistență socială, asistență medicală, locuire, viață demnă și independentă, participare la viața socială.

Dreptul la asistență socială este prevăzut la art. 47 din Constituția României, republicată.

Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene (2010/C 83/02) prevede faptul că Uniunea Europeană recunoaște și respectă dreptul persoanelor în vârstă de a duce o viață demnă și independentă și de a participa la viața socială, recunoaște și respectă dreptul de acces la serviciile sociale care acordă protecție în caz de bătrânețe.

3.4. Impactul macroeconomic

Proiectul de act normativ nu se refera la acest subiect

3.4.1. Impactul asupra economiei și asupra principalilor indicatori macroeconomici

3.4.2. Impactul asupra mediului concurențial și domeniul ajutoarelor de stat

3.5. Impactul asupra mediului de afaceri

Proiectul de act normativ nu se refera la acest subiect

3.6. Impactul asupra mediului înconjurător

Nu e cazul

3.7. Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva inovării și digitalizării

Nu e cazul

3.8. Evaluarea costurilor și beneficiilor din perspectiva dezvoltării durabile

NU este cazul

3.9. Alte informații

Secțiunea a 4-a

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)

- în mii lei (RON) -

Indicatori	Anul curent	Următorii patru ani				Media pe patru ani
		3	4	5	6	
1	2 2024	2025	2026	2027	2028	7
4.1. Modificări ale veniturilor bugetare, în plus/minus, din care: a) buget de stat, din acesta: i. impozit pe profit ii. impozit pe venit b) bugete locale i. impozit pe profit c) bugetul asigurărilor sociale de stat: i. contribuții de asigurări						
4.2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, în plus/minus,, din care: a) buget de stat, din acesta:						

i. cheltuieli de personal ii. bunuri și servicii b) bugete locale: i. cheltuieli de personal ii. bunuri și servicii c) bugetul asigurărilor sociale de stat: i. cheltuieli de personal ii. bunuri și servicii d) alte tipuri de cheltuieli						
4.3. Impact financiar, plus/minus, din care: a) buget de stat b) bugete locale						
4.4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare						
4.5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare						
4.6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare						
4.7. Prezentarea, în cazul proiectelor de acte normative a căror adoptare atrage majorarea cheltuielilor bugetare, a următoarelor documente: a) fișa financiară prevăzută la art. 15 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, însoțită de ipotezele și metodologia de calcul utilizată; Potrivit fișei anexată b) declarație conform căreia majorarea de cheltuială respectivă este compatibilă cu obiectivele și prioritățile strategice specificate în strategia fiscal-bugetară, cu legea bugetară anuală și cu plafoanele de cheltuieli prezentate în strategia fiscal-bugetară. Nu este cazul						
4.8. Alte informații: Pentru anul 2024, fondurile necesare sunt prevăzute în bugetul Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, prin Legea bugetului de stat pe anul 2024 nr.431/2023. Sumele estimate pentru anii 2025-2027, se încadrează în estimările de cheltuieli ale Ministerului Muncii și Solidarității Sociale. Proiectul de hotărâre a Guvernului se încadrează în bugetul aprobat prin HG nr.435/2022.						
Secțiunea a 5-a Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare						
5.1. Măsurile normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ: a) acte normative ce vor fi modificate sau abrogate ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ. Ordin comun al ministrului muncii și solidarității sociale și ministrului familiei, tineretului și egalității de șanse pentru aprobarea aplicației informatice e-acreditare.						
5.2. Impactul asupra legislației în domeniul achizițiilor publice Nu e cazul						
5.3. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația UE (în cazul proiectelor ce transpun sau asigură aplicarea unor prevederi de drept UE) Nu e cazul						
5.3.1. Măsurile normative necesare transpunerii directivelor UE 5.3.2. Măsurile normative necesare aplicării actelor legislative UE						
5.4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.						
5.5. Alte acte normative și sau documente internaționale din care decurg angajamente Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.						
5.6. Alte informații						
Secțiunea a 6-a Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ						

<p>6.1. Informații privind neaplicarea procedurii de participare la elaborarea actelor normative Având în vedere necesitatea continuării programelor demarate în anul 2022, pentru acoperirea nevoii de servicii sociale comunitare pentru un număr de peste 3000 de persoanele vârstnice, corelat cu obligația autorităților administrației publice locale de a asigura servicii sociale în comunitate, nerezidențiale - indicator de performanță de a cărui îndeplinire este condiționată finanțarea serviciilor sociale, precum și faptul că, potrivit HG nr.435/2022, programele de interes național nu se pot derula mai târziu de data de 30 noiembrie 2024, este necesar ca prezentul proiect de hotărâre a Guvernului să fie aprobat și să intre în vigoare înainte de data de 30 noiembrie 2024. Apreciind existența unei situații de urgență, Ministerul Muncii și Solidarității Sociale a publicat în transparență decizională proiectul de hotărâre a Guvernului pentru a primi sugestii și opinii pentru o perioadă de 10 zile calendaristice, conform prevederilor Legii nr.52/2003.</p>
<p>6.2. Informații privind procesul de consultare cu organizațiile neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate. Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.</p>
<p>6.3. Informații despre consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.</p>
<p>6.4. Informații privind puncte de vedere/opinii emise de organisme consultative constituite prin acte normative Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.</p>
<p>6.5. Informații privind avizarea de către: a) Consiliul Legislativ b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării c) Consiliul Economic și Social d) Consiliul Concurenței e) Curtea de Conturi Proiectul de act normativ va fi avizat de Consiliul Legislativ și Consiliul Economic și Social.</p>
<p>6.6. Alte informații</p>
<p style="text-align: center;">Secțiunea a 7-a Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ</p>
<p>7.1. Informarea societății civile cu privire la elaborarea proiectului de act normativ În procesul de elaborare a prezentului proiect de act normativ au fost respectate regulile procedurale aplicabile pentru asigurarea transparenței decizionale prevăzute de Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, republicată. Prezentul proiect de act normativ a fost publicat pe pagina de internet a Ministerului Muncii și Solidarității Sociale începând cu data de 06.11.2024. Au fost întreprinse demersurile legale prevăzute de art. 7 din Regulamentul privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 561 din 10 mai 2009.</p>
<p>7.2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice. Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.</p>
<p style="text-align: center;">Secțiunea a 8-a Măsurile de implementare</p>
<p>8.1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale - înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.</p>
<p>8.2. Alte informații</p>

Având în vedere cele prezentate mai sus, a fost elaborat prezentul proiect de hotărâre pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 435/2022 privind aprobarea unor programe de interes național pentru dezvoltarea serviciilor sociale pentru persoanele vârstnice, pe care îl supunem spre aprobare Guvernului.

MINISTRUL MUNCII ȘI SOLIDARITĂȚII SOCIALE

Simona BUCURA-OPRESCU

AVIZAT:

VICEPRIM-MINISTRU

Marian NEACȘU

MINISTRUL JUSTIȚIEI

Alina-Ștefania GORGHIU

MINISTRUL FINANȚELOR

Marcel-Ioan BOLOȘ